

Universitätsbibliothek Paderborn

**DE TRIBVS BONORVM || operum generibus,||
ELEEMOSYNA,|| IEIVNIO ET ORATIONE;|| de que eorundem
operum vi, vsu, & || ratione, LIBRI TRES,|| AVCTORE ||
THEODORO PELTANO SO-||cietatis IESV Theologo.|| AD ...**

Peltanus, Theodor Anton

Ingolstadii, 1580

Tertii. Ciborum delectum Dei verbo non esse contrarium, nec heri natum;
sed antiquissimum, diuinisq[ue] scripturis per omnia consentaneum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46891](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46891)

scelera neci iam destinatum offerre, aliud nihil est, quàm immūda victima DEI templum profanare. Idem namq; hīc fit, ac si quis canem mortuum, aut pecus morbo extinctum offerat. Erat sanè Patriarcha Abraham Isaacum, quem vnice diligebat, immolare paratus, sed hoc non ex proprio animi iudicio, aut priuato consilio, verùm ex illius imperio & iussu, penes quem absolutum vitæ mortisq; omnium dominium existerat.

Genes. 22.

Si c Iepte quoq; Israëlitici populi dux propriã filiam occidit & obtulit, verùm is neq; vouendo, neq; votum explendo satis cõsultè egit. Nam hoc ipso, quòd cum se immolaturum vouebat, qui primus ex hoste debellato domum redeunti obuiam venisset, hominem offerre voluisse certò putādus est. Haud enim aliud peregrè redeuntibus obuiã prodire solet, quàm vel homo, aut domesticus canis. Atqui canem immolare non licebat, & vt maximè licuisset, attamen pro tanta victoria, victima illa parui omnino momenti fuisset. Hominem itaq; non canem, aut aliud quodcunq; pecus sacrificare voluisse putandus est.

Iudic. 11.
Iepte votum nō
satis consultum.

At qualecunq; tandem factum illud secundum se extiterit: (nam ad nostrum institutum nō ita multum id facit) certum est, Iepte ante mortē cum DEO in gratiam rediisse: siquidē Apostolus inter alios veteris Testamēti Sanctos illum etiam recenset. Certū est nihilosecius, humanas victimas, quæ ante orbem redemptum passim vsitæ erant, DEO maiorem in modum semper displicuisse. Vnde inter cæteras Gentium abominationes vnã hanc vt maximè capitalem nominatim perstringit; ait enim: *Omnes abominationes, quas auersatur Dominus, fecerunt Diis suis, offerentes filios & filias, & comburentes eos igni.* Sed & primogenita, quæ iure ipsi debebantur, non mactari, sed redimi voluit. Certum est tandem, cuncta, quæ DEVS creauit, ita secundum se bona & munda esse, vt tamen, omni etiam externa lege seclusa, nō omnia promiscuè citra peccatum comedere liceat; hoc autem est, quod nos paulò antè asserbamus, & hīc probatum volebamus.

Heb. 11.

Victimæ huma-
næ nefariæ, Deo
oque apprimè
exosa.

Deut. 12.

*Ciborum delectum DEI verbo non esse contrarium, nec herè
natum; sed antiquissimum, diuinisq; Scripturis
per omnia consentaneum.*

CAPVT TERTIVM.

S 2

VERVM-

Omni ætate & tempore ab aliquibus semper abstentum est.

VERVMENIMVERO licet nullum alimenti genus iure naturali sit inhibitum, aut natura sua immunum; attamen iam inde à nascentis mundi exordio, vel patrię consuetudine, vel **D E I** maiorũmue instituto semper ab aliquibus abstentum est. Et quamuis ex sacris literis id vsq; adeò sit perspicuum, vt ne ipsi quidem Antagonistę inficiari audeant, nihilominus veritas hæc non parum illustrior euadet, si, quid quauis ætate ea in re obseruatum fuerit, paucis hoc loco ob oculos ponam.

I G I T V R cùm mundi Opifex **D E V S** omnia, quæ amplissimo paradisi ambitu continebantur, in primi parentis nostri vsum & alimentum benignè & liberaliter cõtulisset, cunctaque, quæ mouentur in terris, imperio illius subiecisset: ne absque vlla prorsus disciplinæ lege viueret; tùm ne idonea materia, qua suam erga munificentissimum parentem obedientiam & obseruantiam declararet, ipsi deesset, auctiusq; æternæ vitæ meritũ ea ratione sibi pararet, nulla alia, quàm abstinentiæ lege illum probare, & ad pietatem exercere voluit. Verba legis sic habent: *Ex omni ligno Paradisi comede; deligno autem scientiæ boni & mali ne comede: Quacumq; enim die comederis ex eo, morte morieris.* En ciborum delectum sub grauissima pœna primo generis nostri parenti ab omni peccato iam tum adhuc immuni indictum.

Prima legum omnium de ciborum delectu cauit.

Genesi.

Q V O D autem **D E V S** Opt. Max. non tantum periculi faciendi causa, à ligno scientiæ boni & mali Adamum abstinere iusserit, sed simul quoque exercitij, idq; seuerè omnino & seriò, hoc magno nostro incommòdo & malo probauit rei euentus. Constat enim, protoplastos, quòd eam obseruantię legem temerè violassent, ex amœnissimo Paradisi loco, primæ uæque iustitiæ dono miserabiliter excidisse, grauique seipfos scelere obstrinxisse; & quod omnium grauissimum est, vniuersam posteritatem suam iustitiæ & sanctitate, quam vnà cum ipsa natura singuli accepturi erant, orbatam, nec non originis labe fœdè contaminatam in mortem, aliasq; innumeras calamitates, quæ hanc vel antecedunt, vel eandem consequuntur, præcipitem egisse.

Lex de ciborum delectu in Paradiso lata, & violata seuerissimè vindicata.

A N verò cætera ne omnia, citra vllam prorsus exceptionem, primo homini, eiusdemq; posteris in cibum fuerint concessa, id
ea de

ea de causa à quibusdam in quæstionem vocatur, quia primis illis Geneleos capitibus, vbi ex instituto homini victus ratio præfinitur, nulla carniū, aut piscium, aut aliorum eiusmodi fit mentio, sed eorum tantum, quæ tellus & arbores proximè ex se fundunt. Dixit enim DEVS: *Ecce dedi vobis omnem herbam adferentem semen super terram, & vniversa ligna, quæ habent in semetipsis sementem generis sui, vt sint vobis in escam, & cunctis animantibus terræ.* & infra: *Ex omni ligno paradisi comedite; de ligno autem scientiæ boni & mali ne comedas.* Hæc DEVS ante peccatum, in quibus, vt apparet, altum de carniū, ouis, pisciū, lacte, caseo, aliisque similibus est silentium.

SED & statim quoque post admissum peccatum norma illa viuendi, quæ in paradiso semel tradita & promulgata fuerat, denovo statuitur & confirmatur: Quandoquidem sub tertij capituli finem inter cætera ita legimus: *Quia audiisti vocem vxoris tuæ, maledicta terra in opere tuo: in laboribus comedes ex ea, cunctis diebus vitæ tuæ. Spinas & tribulos germinabit tibi, & comedes herbas terræ.* Ex his itaq; aliisque similibus quidam nullum ante diluuium, carniū, aut piscium, aut aliorum eiusmodi vsum extitisse inferunt. Alij ex iisdem illis Scripturæ locis oppositum colligunt. Nonnulli inter vsum & publicum vel communem vsum, secernunt; aiunt enim, aliquem earum rerum vsum etiam ante cataclysmum obtinuisse; at non passim, nec apud omnes, sed apud quosdam tantum, idque lege permittente aut dissimulante verius quàm suadente. & horum sententia videtur sanior.

PRIMO namque satis compertum est, earum rerum vsum per id tempus iure naturali non fuisse illicitum. Nam quod eo iure semel non licet, id nunquam licet; quippe quod ea tantum vetare soleat, quæ intrinsecè mala sunt. Atqui vesci carniū, aut bibere vinum, ex se non est malum; sed si malum est, ideo malum est, quia prohibitum est, aut quia rei cuiuspiam natura mutata est: Non enim eadem conueniunt sano & ægro. Quod si secundum se malum esset, CHRISTVS eiusdemque discipuli à vino & carniū perpetuò abstinuissent; at non semper abstinerunt.

ÆQUE compertum est, nullum primis illis capitibus extare præceptum, quo primis parentibus eorundemque posteris carniū, aut piscium, aut vini, aut aliarum consimilium rerum vsum aperte prohibeatur. Nam etsi olera & arborum fetus ipsis in escam

Nō satis certum omnianē simpliciter primo homini in cibum & alimentū fuerint concessa, præter fructum arboris scientiæ boni & mali. Genes. 2.

Genes. 3.

Tres opiniones de vsum carniū, ante diluuium.

Verisimile, extitisse vsum carniū ante diluuium.

Vesci carniū & bibere vinum secundum se non est malum.

Primis Geneleos capitibus nulla, vna duntaxat excepta, escam prohibetur.

Res sua natura
indifferetes, quæ
expressè non p-
hibent, concessæ
creduantur.

proponantur; carnes tamè & quæ illis cognata sunt, expressè non interdiciuntur. Iam inter res suas nature indifferentes, si quæ expressè non prohibentur, eæ simpliciter concessæ iudicantur. Imò verò eo ipso, quòd primæuus ille status naturalis legis nomine designatur, iudicium haudquaquam obscurum sit, vel nulla, vel certè paucissima externa præcepta per id tempus extitisse. Quare illi ipsi quoque, qui carniæ esum ante diluuium frequentem extitisse negat, ante Moyfi legem promulgatam nullius animantis carnes absolute proscripitas fuisse disertè affirmant.

Carnes, & quæ
cum his cogna-
tionem habent,
aliquæ usum ha-
buere, ante dilu-
uium.

Genes. 4.

CERTVM est tandem, carnes & quæ cum carne cognationem habent, vt sunt oua, lac, butyrum, caseus, aliæque id genus complura, si non apud omnes, certè apud aliquos aliquem saltem ante diluuium usum habuisse. Extat enim Abelis commendatio propterea, quòd de gregis sui primogenitis, eorundemq; adipibus liberaliter obtulisset. Atqui si nullus illa ætate lactis, aut casei, aut carniæ usus erat, in idem planè redibat, pingüene eset, quod offerebat, an tenue vel gracile. Nam quòd propter solam lanam, aut pelles sæculi illius homines tam numerosos greges pauerint, id nequiquam fit verisimile.

Sacrificium Deo
placiturum ex
rebus vtilibus
offerri debet.

SED neque mysterio quoque vacat, quòd Noè ex animantibus immundis bina tantum; ex mundis autem septena secum in arcam assumere iubetur. Nam etsi iussum hoc ad sacrificij rationem referri queat; alimenti tamen ratio hinc excludi non debet. Quandoquidem, si nullus illorum animantium domesticus usus extitisset, nullus quoque eisdem in publicis sacrificiis locus relictus esset; Sacrificium namque DEO gratum, non de quolibet, sed de rebus vtilibus offerri debet. Quis enim ferat, aut sacrificium appellet, si pullo aut vitulo, peste vel alio morbo extincto DEO quispiam litet? Sed ad rationem ex septenario illo mundorum numero petitam. Aut turtures, columbæ, gallinæ earundemque pulli, & alia eius generis volatilia ante cataclysmum cœlesti numini offerebantur, aut secus. Si offerebantur, erant ergo vtilia. At nullum hæc usum habere videntur, si vel ipsa vel illorum oua non comedantur. Si autem nihil ex iis omnibus DEO offerebatur, quorsum septena ex illis sunt assumpta, cum ad sobolis propagationem bina sat esse potuerint?

SIMILIS ratio ex mundorum & immundorum distinctione institui queat. Nam quæ dicebantur immunda, aut ratione alimenti, aut ratione sacrificij, aut ratione vtriusque talia dicebantur. Si ratione alimenti, ergo ceteris omnibus, quæ immunda non censebantur, licebat vesci. Rursum si qua habebantur munda ratione sacrificij, ergo illa erant vtilia; at pleraque mundorum nullum habent vsum extra mensam: ergo etiam ante diluuium aliquis animalium vsum erat in epulis. Id quod ex illorum sententia, qui carni vsum ante Cataclysmum extitisse inficiantur, hæcenus quoque confirmari queat, quatenus lactis, butyri, casei, aliorumque eiusmodi vsum ante id tempus receptum fuisse ingenuè profitentur: Siquidem primo, secundo, & tertio Geneseos capite, vnde illi argumentum contra carnes petunt, æquè excluduntur, vel vt rectius dicam, æquè reticentur oua, lac, butyrum, & caseus, ac carnes. Cur id ergo de vno negant, quod de aliis omnibus affirmant?

DENIQUE ex Euangelio, vt de aliis Scripturis nihil dicam, magna fit coniectura, si non apud omnes promiscuè, certè apud multos, magnum satis ante cataclysmum luxum extitisse; scriptum est enim: *Sicut in diebus Noë ante diluuium erant comedentes et bibentes, nuptii & nuptui tradentes, usque ad eum diem, quo intrauit Noë in arcam, & non cognouerunt, donec venit diluuium, & tulit omnes, ita erit aduentus filij hominis.* Atqui aqua, poma, olera, aliæque humi nascentia luxui fouendo haud multum idonea censeantur, etiam si copiosius ingeras. Quamuis ergo sanctiores ante diluuium à carnibus aliisque; similibus fortè abstinerint, deprauatiores tamè, quorum nimirum animus toto impetu ad carnis illecebras ferebatur, non magis à carnibus abstinuissent putandi sunt, quàm à ceteris, quæ voluptatis sensum ciere nata sunt. Sed istud interim nihil contra id, quod nos hic instituiamus: nobis enim sat est, aliquos saltem per id tempus compertos esse, qui non omnibus indiscriminatim vescerentur semper. Nam si omnes omnibus promiscuè vescerentur, quorsum inter munda & immunda fecernebatur?

AT verò post diluuium carni vsum humanæ naturæ imbecillitati ita est indultus, vt tamen non omnis eorum vsum citra delectum vllum fuerit concessus. Concessiois verba habent: *Omne, quod mouetur & viuit super terram, erit vobis in cibum, quasi olera*

Distinctio inter munda & immunda arguit aliquos carni vsum ante cataclysmum extitisse.

Nō satis sibi constāt, qui carni vsum ante diluuium extitisse negant.

*Match 25.
Luc. 17.*

Insignis luxus, qui diluuium antecessit, carni & vini vsum ea ætate extitisse haud obscurè ostendit.

Genes. 9.

virentia

Quid sit comedere carnem cū sanguine.

virgentia tradidi vobis omnia, excepto quòd carnem cum sanguine, hoc est, in sanguine suo præfocam, vel, vt quidam non profus imperitè exponunt, crudam sanguinéque & sanie adhuc stillantem, non comedetis.

Lex de sanguine & suffocato, omnibus penè mundi ætatibus obtinuit.

Act. 15.

HÆC autem de sanguine & suffocato prohibitio, non tantum secunda illa mundi ætate robur obtinuit; sed inde exorsa vique ad legem Mosaicam; & hinc rursus perpetua quadam serie vsque ad Euangelium, & eo etiam longius sese porrexit. Nam quò inter Christianos ex Iudeis & Gentibus ad CHRISTVM conuersos beneuolentia & firma pax coalesceret, cæteris legalibus abrogatis, Apostoli sanctionem de sanguine & suffocato nouo rursus decreto cõfirmarunt: *Visum, inquit, est Spiritui sancto & nobis, nihil ultra imponere vobis oneris, quam hæc necessaria, vt abstineatis vos ab immolatis simulachrorum, & sanguine, & suffocato, & fornicatione, à quibus vos custodientes bene agetis.* Hæc de ciborum delectu in prima sua Synodo Apostoli.

Græci etiam à sanguine & suffocato abstinent.

ET quamuis eorum mens non esset, decretum aliquod promulgare, quod perpetuis temporibus obtineret; (Quare ipsis etiamnum superstitibus, lex illa de sanguine & suffocato non vbi que obseruabatur; sed iis duntaxat locis, in quibus legis ratio adhuc perstabat) attamen Græci, Armeni, eorundemque vicini, siue maiorum suorum studio, siue Latinorum hominum odio, siue alio quocunque consilio moti, eam de sanguine & suffocato sanctionem nunquam hæcenus seruare desierunt. Quin Latini quoque, vt apud Rabanum, Burchardum, Bedam, Iuonem, & alios, qui Canonum Rapsodias ediderunt, videre est, longo post Apostolorum decessum tempore à sanguine & suffocato se continuerunt.

Plurima in lege Mosaicæ tanquã immunda prohibita. Leuit. 11.

AT verò lex Mosaicæ, hæc de abstinendo à sanguine & suffocato lege non contenta, etiam suum, leporum, & multorum præterea aliorum animantium carnes, veluti immundas proscribat. *De his, inquit Moyse, aut per Moysen Dominus, que ruminant, & ungulam non findunt, hæc comedere non debetis, Camelum, Leporem, Cbærogryllum, qui ruminant, & non diuidunt ungulam. Sus quoque, quoniam diuidit ungulam, & non ruminat, immunda erit. Carnibus eorum non vescimini, & cadauera non tangetis. & paucis interiectis: Immundas aues non comedetis, aquilam videlicet, gryphum, haliaëtum, ixon, vulturem, miluum, &*

omne

omne corvini generis, strutionem, noctuam, larum, accipitrem, herodium, cy-
 guam, ibin, mergulum &c. En quanta vis animantium, quibus Iudæis
 vesci non licebat. Similes prohibitiones comperias Exod. 12. 23.
 21. 22. 29. Leuit. 6. 17. 19. 22. 23. Num. 6. 18. Deut. 12. 14. & alibi non
 infrequenter, quæcunq; tandem tantæ huius prohibitionis ratio
 extiterit. De hoc enim variæ extant doctorum hominum senten-
 tiæ, variæ opiniones, variæ interpretationes.

VERVM fuerit illa mystica vel physica, vel ex vtraq; mixta, vel
 qualiscunque alia, certum est, pios homines tanta religione ab iis
 omnibus abstinuissè, quæ lex repudiabat, vt quidam immania sup-
 plicia, adeoq; mortem ipsam maluerint subire, quàm contra legis
 præscriptum quicquã omnino ex iis, quæ lex immunda censebat,
 degustare. Eleazarus, tradit scriptura, vnus de primoribus, vir atate pro-
 uectus, & vultu decorus, aperto ore hians, compellebatur carnem porcina manducare: at ille generosissimam mortem magis, quàm odibilem vitam complectès,
 voluntariè præibat ad supplicium. & infra:

CONTIGIT autem, septem fratres vnâ cum matre sua apprehensos
 compelli à Rege edere contra fas carnes porcinas, flagris & taureis cruciatos.
 Vnus autè ex illis, qui erat primus, sic ait: Quid queris, & quid vis discere à no-
 bis? parati sumus mori magis, quàm patrias DEI leges præuaricari. Subiun-
 gitur deinde, qui ad vnum omnes vnâ cû matre atrocissimis sup-
 plicii è medio sublati fuerint, nullã aliam mortis causam habentes,
 quàm quòd cõtra legalem ciborũ delectum nolent peccare.

HVC quoque pertinet, quod Propheta Hieremias prophetiæ
 sue c. 35. de Rechabitis exponit. Posui, ait, coram filiis domus Rechabita-
 rum scyphos plenos vino & calices, & dixi ad eos: Bibite vinum; qui responde-
 runt: Non bibemus vinum, quia Ionadab filius Rechab pater noster, præcepit
 nobis, dicens: Non bibetis vinum vos, & filij vestri vsq; in sempiternum; &
 domum non edificabitis, & sementem non seretis, & vineas nõ plantabitis, nec
 habebitis; sed habitabitis in tabernaculis, cunctis diebus vestris, vt viuatis die-
 bus multis super faciem terræ, in qua vos peregrinamini. Obediuimus ergo vò-
 ti Ionadab filij Rechab patris nostri in omnibus, quæ præcepit nobis ita, vt non
 biberemus vinum cunctis diebus nostris, nos & mulieres nostræ, filij & filie
 nostræ, & non edificaremus domus &c. En graue iugum non à publico
 & legitimo magistratu; sed ab homine priuato posteritati Re-
 chab impostum. En promptam expeditamque optimorum filio-
 rum in re, secundum se planè adiphora, obedientiam.

T A T

Comperit apud
 Iudæos, qui im-
 manissimã mor-
 tẽ mallet subire,
 quàm quicquã
 contra ciborum
 delectum com-
 mittere.
 Illustre Eleazari
 martyrium.

2. Mach. 7.

Heroica sancto-
 rum Machabeo-
 rum sententia cru-
 deleq; eorũdem
 supplicium.

Hierem. 35.

Admirabilis Re-
 chabitarum obe-
 dientia & conti-
 nentia.

Eodem cap. 35.

AT nunquid obedientia isthæc tanquam res vana, aut superstitiosa DEO displicuit? minimè gentiù; sequitur enim: Firmauerunt filij Ionadab filij Rechab præceptum patris sui, quod præcepit eis, populus autem iste non obediuit mihi. Idcirco hæc dicit Dominus exercituum DEVS Israël. Ecce ego adducam super Iudam, & super omnes habitatores Hierusalem uniuersam afflictionem, quam locutus sum aduersus illos, eò quòd locutus sum ad illos, & non audiuerunt; vocaui illos, & non responderunt mihi. Domini autem Rechabitarum dixit Hieremias: Pro eo quòd obediistis præcepto Ionadab patris vestri, & custodiistis omnia mandata eius, & fecistis uniuersa, quæ præcepit vobis, propterea hæc dicit Dominus exercituum DEVS Israël. Non deficiet vir de stirpe Ionadab filij Rechab, stans in conspectu meo cunctis diebus. En amplissimam præstita obedientia mercedem.

Rechabitarum obedientia egregia mercede penata.

Cap. 10.

Nazaræis & tabernaculo deservientibus vini potu interdictum erat.

Cap. 6.

Hæc obseruet, qd altari hoc tēpore deservit, & animarum curam gerunt.

Cap. 13.

EIVSDEM nota est illud Leuitici: Vinum & omne, quod inebriare potest, non bibetis, tu & filij tui quando intrabitis tabernaculum testimonij, quia præceptum sempiternum est in generationes vestras. Et præcepti causam exponens, subiungit: Vt habeatis scientiam discernendi inter sanctum & profanum, inter pollutum & mundum, doceatisque filios Israël omnia legitima mea, quæ locutus sum ad eos per manum Moysi. & illud Numerorum: Vir, siue mulier cum fecerint votum, ut sanctificentur, & se voluerint Domino consecrare, à vino & omni, quod inebriare potest, abstinere, & illud rursus Iudicum: Sterilis es & absque liberis, sed concipies & paries filium: Cane ergo, ne bibas vinum aut siceram, nec immundum quicquam comedas, quia concipies & paries filium, cuius non tanget caput nonacula. Erit enim Nazareus DEI ab infantia sua. & infra: Ab omnibus, quæ ego locutus sum uxori tue, abstineat se, & quicquid ex vinea nascitur, non comedat. Vinum & siceram non bibat, nullo vescatur immundo, & quod ei præcepi, impleat atq; custodiat. & illud tandem Ezechielis: Caput suum non radent, neq; comam nutriant, sed tondentes attondent capita sua. Et vinum non bibet omnis sacerdos, quando ingressurus est atrium interius.

Cap. 44.

& illud tandem Ezechielis: Caput suum non radent, neq; comam nutriant, sed tondentes attondent capita sua. Et vinum non bibet omnis sacerdos, quando ingressurus est atrium interius.

Dani. 1.

Danielis & sociorum eius abstinencia.

SED & in præcipua quoque Danielis & sociorum eiusdem laude ponitur, quòd solis leguminibus & aqua maluerint victitare, quam regio cibo animas suas contaminare. Dentur, aiunt, nobis legumina ad vescendum, & aqua ad bibendum, & conemplare vultus nostros, & vultus puerorum, qui vescuntur cibo regio, & sicut videris, facies cum seruis tuis. Qui audito sermone eiusmodi, tentavit eos diebus decem: post dies autem decem apparuerunt vultus eorum meliores & corpulentiores præ omnibus

omnibus pueris, qui vescerentur cibo regio. Porro Malassar tollebat cibaria, & vinum potus eorum, & dabat eis legumina.

HABVIT autem DEVS hoc pietatis & religionis studium vsque adeo gratum, vt tantam illis scientiam & sapientiam infunderet, quanta humana industria & studio parari nullo modo potest. subditur enim: Pueris autem his dedit DEVS scientiam & disciplinam in omni libro & Sapientia. Danieli autem intelligentiam omnium visionum & somniorum. & infra: Cumque eis locutus fuisset Rex, non sunt inuenti tales de vniuersis vt Daniel, Ananias, Misael, & Azarias, & steterunt in conspectu regis, & omne verbum Sapientie & intellectus, quod sciscitatus est ab eis Rex, inuenit in eis decuplum super cunctos Ariolos & Magos, qui erant in vniuerso regno eius.

FRVCTVM huic haud dissimilem sua religio & abstinentia peperit seniori Tobia: quodque: Etenim cum per captiuitatem deuenisset cum uxore & filio in ciuitatem Niniuem cum omni tribu sua; & cum omnes ederent ex cibis gentilium, iste custodiuit animam suam, & nunquam contaminatus est in escis eorum. Et quoniam memor fuit Domini in toto corde suo, dedit illi DEVS gratiam in conspectu Salmanasar Regis, & dedit illi potestatem quocumque vellet ire, habens libertatem quacumque facere voluisset. hæc Scriptura de Tobia, eiusdemque pietate & religione. Denique licet CHRISTVS Dominus supra legem esset; attamen quod legem implere venisset, non etiam soluere, nusquam legitur aliquid manducasse, aut bibisse, quod cum legis decreto pugnaret.

MANDAT fanè discipulis, vt edant & bibant, quæ apponuntur, sed id citra vllum legis præiudicium: Siquidem Iudæi, quibus solis per id tempus prædicabant, (Nam ante missum Spiritum sanctum, neque ad Samaritanos, neque ad vllos omnino paganos diuertere fas illis erat) legalem ciborum delectum ad superstitionem vsque seruabant. Quare cum Apostolus Petrus, qui vnus ex illis erat, per extasin admoneretur, vt mactaret, eaque, quæ secundum legem vel tangere nefas erat, manducaret, non absque bonæ conscientia, quod ad eam rem attinet, fiducia respondit: Absit Domine, quia nunquam manducaui omne commune & immundum. Mitto hic, præceptum illud CHRISTI veriùs ad noui quam ad veteris Testamenti Doctores & Pastores pertinuisse.

Ex scripturis itaque manifestum est, in omni ætate & lege, vel propter iram & conscientiam, vel certè ad euitandum scandalum &

T 2 inf.

Danieli eiusdemque sociis obseruatum legale ciborum delectum incomparabilis scientia & sapientia collata.

Cap. 1.

Tobias obseruatum ciborum delectum & pietatis cultum in libertate restitutus, Matth. 5.

Christus Dominus legis decretum circa ciborum delectum religiosè semper obseruauit.

Iudæi caeremoniarum tuarum apprime obseruantes, Act. 10.

Iusta abstinendi
ab aliquibus cau-
sa scandalii eui-
tatio.

1. Cor. 8.

infirmorum offensionem, semper ab aliquibus abstentum fuisse. Quamquam solius scandalii euitatio idoneam per se abstinentiæ causam adferre queat. Sanè Apostolus Paulus satius iudicauit, perpetuò à carnibus abstinere, quàm esu carniù vel vnum offendere. *E*scà, scribit, nos non commendat *D E O*: *N*eque si manducabimus, abundabimus, neq; si non manducabimus, deficiemus. *V*idete autem, ne fortè hæc licentia vestra offendiculum fiat infirmis. *S*i enim quis viderit eum, qui habet scientiam in idolo recubentem, nonne conscientia eius, cùm sit infirma, adificabitur ad manducandum idolothya; & peribit infirmus in tua conscientia frater, propter quem *C H R I S T V S* mortuus est? *S*ic autem peccantes in fratres, & percutientes conscientiam eorum infirmam, in *C H R I S T V M* peccatis. *Q*uapropter si esca scandalizat fratrem meum, non manducabo carnem in æternum, ne fratrem meum scandalizem. Hæc Apostolus in eos, qui rebus sua natura mediis cum nonnulla infirmorum offensione utebantur: *S*iquidem in idolorum fano cibum sumere; vel ea, quæ idolis consecrata fuerant, comedere, (modò id in idolorum honorem, aut cõtra conscientiam, aut maiorum sanctionem non fiat) res est secundum se adiaphora. At quia malam præ se fert speciem, infirmosq; offendere nata est, ideo in infirmorum præsentia ab ea abstinendum est. *A*st quid illum dicturum putamus, si quem contra expressam Ecclesiæ inhibitionem; imò verò in manifestum Ecclesiæ contemptum, eiusmodi quippiam facere conspexisset?

Rom. 14.

*H*is cognata sunt, quæ scribit idem Apostolus decimoquarto capite ad Romanos: *Q*uæ, inquit, pacis sunt, sectemur, & quæ adificationis sunt, in inuicem custodiamus. *N*oli propter escam destruere opus *D E I*. *O*mnia quidem sunt munda; sed malum est homini, qui per offendiculum manducat. *B*onum est, non manducare carnem, & non bibere vinum, neque in quo frater tuus offenditur, aut scandalizatur, aut infirmatur. *S*ed & venerandum senem illum Eleazarum nihil æquè ad mortem adegit, ac ne

2. Mach. 6.

falsa quadam simulatione iuniores in errorem præcipites ageret; ait enim: *N*ò dignum est nostra ætate, fingere, vt multi adolescentes arbitantes Eleazarum nonaginta annorum transisse ad vitam alienigenarum: & ipsi propter meam simulationem, & propter modicum corruptibilis vitæ tempus, decipiantur: & propter hoc maculam atque execrationem meam senectuti conquiram. *S*olum itaque offensionis periculum, omni præcepto & lege sublata, sufficientem abstinentiæ causam adfert. *S*ED iam ad nouæ legis, Christianæque politiæ abstinentiam se vertat oratio: nam

nam quæ hæcenus allata sunt, ea maiorem partem ad eos spectât, qui Euangelicæ legis promulgationem antecesserunt, adeoque apud Euangelicæ libertatis præcones ad ciborum delectû statuum minus valida sunt.

Iam inde ab Apostolorum ætate, usq; ad hoc præsens euum, aliquem semper ciborum delectum in CHRISTI Ecclesia extitisse.

CAPVT QVARTVM.

AB ipso mundi exordio usq; ad Euangelium promulgatum, vel apud omnes, vel apud sanctiores aliquem perpetuò ciborum delectum obtinuisse, ostensum est hæcenus: proximum est, ut nonnulla de ea abstinentia testimonia in medium adferamus, quæ post publicatam Euangelij legem vel intra, vel extra ieiunium obtinuit, & etiamnum, ubi Ecclesiastica disciplina viget, obtinet.

ET quidem de eo delectu, quem Apostolos iis omnibus indixisse supra commemorauimus, qui ex Gentibus ad CHRISTI fidem conuertebantur, non est quòd pluribus agamus. Solùm monuerim, primos Christianos non solum abstinuisse à sanguine & suffocato; sed multos quoque à carnibus, aliisque lautioribus escis. Quomodo, inquebant, Gallia martyres, humanis carnibus vescuntur, (id enim flagitium illis à Paganis imponebatur,) qui ne carnes quidem animalium degustare consueverunt?

QVIN Philo quoque Iudæus Christianos, qui sub Marci Evangelistæ disciplina Alexandria viuebant, non solum à sanguine, suffocato, & carnibus sese cõtinuisse asserit; verùm à cæteris quoque omnibus, quæ è carne originem trahunt, vel cum carne cognitionem habent. Potus, ait, erat illis sola aqua, obsonium autem panis cum sale & hysopo. Abstinebant hi autem & cæteri omnes ab illis, non tanquam ab immundis, sed tanquam à certis vitiorum fomentis: Abstineo à carnibus, inquebat Bernhardus, ne dum nimis nutriunt carnem, simul & carnis nutriant vitia. Hæreticus aliter, nepe horret lac, & quicquid ex eo conficitur; potestremò omne, quod ex coitu procreatur. Rectè & Christianè, si nò idcirco, quia ex coitu, sed ne ad coitum prouocent.

T 3

EODEM

Actor, 15.

Lib. 5. c. 1. hist. Ecclæ.

Per multi in primitiua Ecclesia nò modò à sanguine & suffocato, verùm etiam à carnibus abstinebant.

De vit. contèpl.

Ser. 66. sup. cõt.

Quo sensu abstinentum à carnibus.

Carnes carnis vitia nutriunt, & ad coitum prouocant.